

ביקורת בנושא מערך הבטיחות בעבודה העירוני בעיריית קריית ביאליק לשנים 2009 - 2012

2013

דוח מבקר עיריית קריית ביאליק

תאריך: 27/6/13

ביקורת בנושא מערך הבטיחות בעבודה העירוני

תקציר מנהלים

להלן עיקרי ממצאים, מסקנות והמלצות מדו"ח ביקורת שנערך בעיריית קריית ביאליק בנושא מערך הבטיחות בעבודה העירוני בעיריית קריית ביאליק.

*** לשם קבלת החלטות רצוי לעיין בדו"ח המלא.**

מבוא

הביקורת בעיריית קריית ביאליק בוצעה במהלך חודשים ספטמבר 2012 ועד יוני 2013, בחנה את נושא מערך הבטיחות בעבודה העירוני בין השנים 2009 – 2012. הביקורת בוצעה בהתאם לתכנית העבודה של מבקר העירייה לשנת 2013. בהתאם לנדרש בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה מינתה העירייה ממונה בטיחות, שתפקידו לפקח על קיום חוקי ונהלי בטיחות בעירייה. מטרת הביקורת הייתה להגביר את החשיבות בנושא בטיחות בעבודה, פגיעות ותאונות העלולות לפגוע הן בעובד והן בסביבת העבודה שלו. כמו כן, לבדוק ולבחון את אופן הטיפול והפעילות של גורמי העירייה בנושא הבטיחות העירוני. להצביע על ליקויים במידה וקיימים ולהמליץ על דרכים לפתרון מתוך כוונה לשפר את המצב הקיים ולמנוע הישנותם של מקרים דומים.

1. מבנה ארגוני

1.1. היחידה לבטיחות על העבודה הוקמה בשנת 2000. היחידה כפופה למנכ"ל העירייה, היחידה כוללת את הממונה על הבטיחות, אין עובדים נוספים. לצורך שירותי משרד נעזר הממונה על הבטיחות במזכירת מחסן העירייה.

2. הממונה על הבטיחות

2.1. מינוי – ב-15.8.00 מונה עובד לתפקיד הממונה על הבטיחות, ברשותו תעודת כשירות מאגף הפיקוח על העבודה.

2.2. כח-אדם – הפעילות בנושא הבטיחות מתבצעת ע"י הממונה על הבטיחות ללא עובדים נוספים.

2.3. תפקידים וסמכויות – הממונה על הבטיחות הפיץ הוראות ונהלי בטיחות בעבודה. במהלך התקופה המבוקרת הממונה על הבטיחות התריע על ליקויים ומפגעי בטיחות.

3. הדרכה והשתלמויות

3.1. בתקופה המבוקרת קיבלו 35 עובדים הדרכות מהממונה על הבטיחות.

3.2. נמצא כי אף מנהל לא עבר הדרכה בנושא בטיחות בעבודה.

3.3. הביקורת ממליצה לקבוע תכנית הדרכה שנתית שתכלול הדרכות בהיקף נרחב יותר של עובדים. לאור ריבוי הנפגעים בתאונות עבודה באגף החינוך ובמחלקת האחזקה, מומלץ לרענן ולבצע הדרכות במחלקות אשר שיעור הנפגעים היה גדול בנושא נהלי בטיחות בעבודה.

3.4. לדעת הביקורת, על הממונה על הבטיחות לוודא אחת לתקופה כי ההוראות אכן ידועות לעובדים ולמנהלים, וכי בוצע ריענון נהלים וכי ההוראות והנהלים מצויים בכל יחידה.

- 4.1. בקשותיו של הממונה על הבטיחות בעבודה לתקציב בשנים 2009 ו- 2010 לנושא בטיחות, הדרכות וציוד מגן, לא אושרה.
- 4.2. הביקורת ממליצה לשריין תקצוב ייעודי לפעולות בהיקף שיאפשר את פעילות היחידה בתחום זה. כמו כן לדעת הביקורת, על הממונה על הבטיחות להגיש תכנית עבודה מקושרת תקציב למנכ"ל העירייה.
- 4.3. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי אין צורך לשריין תקציב ייעודי מאחר וכל ההשתלמויות וההדרכות בעירייה מעוגנות בסעיף קורסים והשתלמויות. עוד מציין המנכ"ל כי עד היום, כל קורס והשתלמות אותו ביקש הממונה על הבטיחות, הוא נשלח אליו.

5. תכנית בטיחות

- 5.1. לא קיימת תכנית בטיחות.
- 5.2. יצוין, כי במהלך הביקורת הממונה על הבטיחות ביקש להכין רשימת מפגעי בטיחות כדי להכין תכנית לסקר סיכונים כמו כן הממונה על הבטיחות למנכ"ל העירייה לאשר עריכת תכנית בטיחות – סקר סיכונים ע"י גורם חיצוני, בקשתו טרם נדונה. מנכ"ל העירייה מסר כי הוא מצפה ממונה על הבטיחות בעבודה לבצע סקר סיכונים ותכנית עבודה וזאת בהתאם לחוק.
- 5.3. הביקורת ממליצה להיערך בהתאם לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות) התשע"ג – 2012, שתחולתן 18/8/2014 וכבר עתה להכין תכנית בטיחות בהתאם.

6.1. הרכב הועדה – הוועדה מורכבת מנציגי מחלקות העירייה ללא נציג מהנהלת העירייה וללא שהנציגים בוועדה קיבלו כתב מינוי לכך. עוד נמצא כי הממונה על הבטיחות שהוא חבר הוועדה, מכהן גם כמזכיר הוועדה, אחראי על כינוסה, על קביעת סדר היום, על עריכת הפרוטוקולים והפצתם.

6.2. התכנסות הועדה – נמצא כי בתקופה המבוקרת הוועדה לא התכנסה בתדירות הנדרשת בחוק.

6.3. הנושאים שבטיפול הועדה – הועדה אינה דנה בנושאים שונים, שעפ"י החוק עליה לדון בהם, כגון: תאונות עבודה, דיווחי נאמני בטיחות, הפעלת אמצעי משמעת ועוד.

6.4. מעקב אחר תיקון הליקויים – על הועדה לנהל מעקב על הטיפול בליקויים שהועלו בוועדות הבטיחות, ועל מפגעי בטיחות שנמצאו.

7. נאמני בטיחות

7.1. בעירייה מונו 2 נאמני בטיחות שאחד מהם יצא לחל"ת מהעירייה במהלך הביקורת.

7.2. במהלך הביקורת הממונה על הבטיחות ביקש למנות נאמן בטיחות נוסף.

7.3. לא נמצאו דיווחים בכתב של נאמני הבטיחות.

- 8.1. במהלך השנים 2009 ועד 2012 (התקופה המבוקרת) אירעו בעיריית קריית ביאליק 128 תאונות עבודה (כ- 30 בשנה), עפ"י הפירוט הבא :
- אגף החינוך (46 תאונות עבודה), אחזקה (22), תברואה (17), פיקוח (11), מתנסים (7), גביה (4), רווחה (4), מחלקות אחרות (17).
- 8.2. לא הועברו דיווחים לממונה על הבטיחות על תאונות העבודה ממחלקת משאבי אנוש ולפיכך לא מיושם נוהל "דווח בדבר תאונה בעבודה".
- 8.3. לדעת הביקורת מומלץ לבצע הדרכה בנושא בטיחות בעבודה בקרב המלוות בהסעות באגף החינוך ועובדי האחזקה, על מנת לצמצם ולהפחית את מספר תאונות העבודה באגף זה.

9. נוהל בטיחות קבלני חוץ

- 9.1. נוהל בטיחות קבלני חוץ נכתב במהלך הביקורת.

10. בדיקת ציוד

- 10.1. במהלך הביקורת (20/11/12) בוצעה ביקורת של מכונות הרמה ואביזריהן.
- 10.2. יש לוודא ביצוע ביקורת ומעקב על מצב תקין של התקני בטיחות וגהות, ציוד מגן אישי, של כלי עבודה ושל ציוד החייב בדיקות תקופתיות על פי הוראות היצרן.

דו"ח ביקורת בנושא מערך הבטיחות בעבודה העירוני

מבוא .1

הרקע כללי .1.1

מדי שנה מתרחשות אלפי תאונות עבודה שגורמות בעיקר לפציעה ונכות ואף למוות, הפגיעות מלוות לעיתים באבדן כושר עבודה ויכולת השתכרות וכן בסבל נפשי ובפגיעה כלכלית המשפיעה על סביבתו הקרובה של הנפגע.

נושא הבטיחות מעוגן במערכת נרחבת של חוקים, תקנות, פקודות, צווים, תקנים ונהלים, המקיפים את מגוון התחומים להם יש נגיעה לנושא, וכל ארגון או מפעל מחויב להקפיד על יישומם.

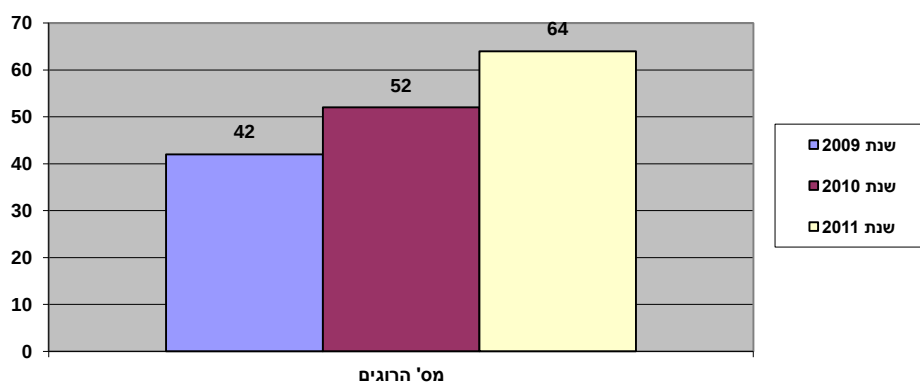
משרד התעשייה והמסחר הוא הממונה על נושא הבטיחות והגהות, מספר יחידות סמך ויחידות פנים משרדיות המתעסקות במגוון נושאים הנוגעים, רובם ככולם, להיבטים הכלכליים והחברתיים המרכזיים במדינת ישראל.

אחת מיחידות הסמך הינו המוסד לבטיחות ולגהות - תאגיד ציבורי ששירותיו ניתנים ללא כוונות רווח (מלכ"ר), הפועל מתוקף חוק "ארגון הפקוח על העבודה תשי"ד 1954". מטרתו של המוסד לבטיחות ולגהות כמוגדר בחוק : "לקדם את תנאי הבטיחות בעבודה והגהות המקצועית".

עפ"י נתונים שפורסמו באגף הפיקוח של העבודה במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה על מספר ההרוגים כתוצאה מתאונות עבודה בישראל:

- בשנת **2009** מספר ההרוגים מתאונות עבודה הסתכם ב- 42 עובדים.
- בשנת **2010** אירעו 49 תאונות עבודה קטלניות בהן נהרגו 52 עובדים, לעומת שנת 2009 שהתאפיינה בירידה של 24% במספר הרוגי תאונות העבודה, בשנת 2010 מתקרב מספר ההרוגים לממוצע החמש שנתי אשר עומד על 53 הרוגים לשנה.
- בשנת **2011** אירעו 63 תאונות עבודה קטלניות בהן נהרגו 64 עובדים. נתון זה הוא הגבוה ביותר בעשור האחרון.

מספר ההרוגים כתוצאה מתאונות עבודה לשנים 2009 עד 2011:

מספר הזכאים לקבל דמי פגיעה כתוצאה מתאונות עבודה בישראל:

65,814	2009
67,633	2010
67,556	2011

במהלך השנים 2009 ועד 2012 אירעו בעיריית קריית ביאליק 128 תאונות עבודה. פקודת העיריות מגדיר את התחומים, העניינים והתפקידים שהרשויות חייבות או רשאיות לעסוק בהם, כך שיש בידי הרשות המקומית תחומי אחריות רבים ושטח פעולה נרחב המשפיעים על חיי התושבים שבתחום שיפוטה של קריית ביאליק. עיריית קריית ביאליק ככל רשות מקומית פועלת על פי חוקים, תקנות ונהלים. בהתאם לנדרש בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על בטיחות), התשנ"ו – 1966, מינתה העירייה ממונה בטיחות, שתפקידו לפקח על קיום חוקי ונהלי בטיחות בעירייה, לאתר מפגעים בטיחותיים, להקנות ידע לעובדים בתחום הבטיחות וכד'. הממונה על הבטיחות אחראי על נושא בטיחות בעבודה בעירייה. על-מנת להבטיח ולקיים כנדרש את נושא בטיחות העובדים, הממונה על הבטיחות נוהג בכפוף לנהלים ולחוק בנושא בטיחות. מבחינת הרשות המקומית אבדן כושר עבודה משפיע הן בהיבט הכלכלי והן באבדן של עובד מסור בעל ותק וניסיון רב שלהכשירו עולה כסף רב. בעירייה נהוג להעסיק קבלנים חיצוניים בכל הנוגע לעבודות וזאת נעשה על-ידי הוצאת מכרזים שבהם מצוין שמנהל העבודה חייב להיות בעל רישיון מורשה. אחריות מילוי נהלי הבטיחות לפי החוק חלה על קבלן החוץ.

- 2.1 חוק ארגון הפיקוח על העבודה התשי"ד – 1954.
- 2.2 פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), תש"ל 1970.
- 2.3 פקודת העיריות (נוסח חדש) ובפרט סעיף 241 העוסק במלאכות מסוכנות.
- 2.4 תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ועדות בטיחות ונאמני בטיחות) התשכ"א – 1960.
- 2.5 תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) התשנ"ח – 1984.
- 2.6 תקנות ארגון הפיקוח על עבודה (ממונים על הבטיחות), התשנ"ו - 1996.
- 2.7 חוזרי מנכ"ל.
- 2.8 נהלים פנימיים של מערך הבטיחות העירוני.
- 2.9 נהלי בטיחות עם קבלני חוץ.

- 3.1. מטרת הביקורת שנערכה בחודשים ספטמבר 2012 עד מרץ 2013 הייתה להגביר את החשיבות בנושא בטיחות בעבודה, פגיעות ותאונות העלולות לפגוע הן בעובד והן בסביבת העבודה שלו.
- 3.2. כמו כן, מטרת הביקורת לבדוק ולבחון את אופן הטיפול והפעילות של גורמי העירייה בנושא הבטיחות העירוני.
- להצביע על ליקויים במידה וקיימים ולהמליץ על דרכים לפתרון מתוך כוונה לשפר את המצב הקיים ולמנוע הישנותם של מקרים דומים.
- 3.3. איתור חריגות מחוקים, הוראות ונוהלי עבודה.
- 3.4. איתור חריגות מסמכויות.
- 3.5. איתור סיכונים עסקיים ותפעוליים.
- 3.6. איתור ליקויים מערכתיים (כגון: חסר או ליקוי בנהלים, ליקויי תוכנה).
- 3.7. איתור מקרים בהם קיים חשד לפגיעה בטוהר מידות מצד עובדי העירייה.
- 3.8. איתור מקרים בהם קיימת פגיעה בחיסכון, בשמירה על הרכוש וביעילות העבודה.
- 3.9. הביקורת בדקה את נושא מערך הבטיחות העירוני בעיריית קריית ביאליק, לרבות הנושאים הבאים: כתב מינוי לממונה, תפקידים וסמכויות, כח אדם, תכנית הדרכה והשתלמויות, תקצוב, תכנית בטיחות, קיום ועדת הבטיחות, פעילות נאמני בטיחות, תאונות עבודה, נוהל בטיחות קבלני חוץ, בדיקת תקינות ציוד.
- 3.10. לבחון האם פעילות העירייה בתחום מתבצעת תוך שמירה על חוקיות, סדירות, עקרון השוויון, חסכון, יעילות, שקיפות ומניעת פגיעה בטוהר המידות.

- 4.1. החל מחודש ספטמבר 2012 ועד חודש מרץ 2013 בוצעה ביקורת במשרד הממונה על הבטיחות בעבודה בנושא מערך הבטיחות העירוני.
- 4.2. בדיקת כל הפרוטוקולים של ועדת הבטיחות לשנים 2009-2012.
- 4.3. בדיקת קלסר הדרכות וקורסים לשנים 2009-2012.
- 4.4. בדיקת קלסר דיווח תאונות עבודה לשנים 2009-2012.
- 4.5. בקרה ובדיקה של ההסכמים עם קבלני חוץ.
- 4.6. הביקורת הסתמכה על הוראות החוק כפי שמופיעות בסעיף 2 לדו"ח זה.
- 4.7. הביקורת בוצעה ע"י מר אייל לוי, המבקר הפנימי ובהתאם לתכנית העבודה השנתית.
- 4.8. הביקורת מודה על שיתוף הפעולה החיובי במהלך עבודתה עם הממונה על הבטיחות בעבודה, מר מוטי ברוש. תגובות המבוקרים בעירייה מופיעה בגוף דו"ח הביקורת.
- 4.8.1. לצורך ביצוע המטלה, הביקורת קיבלה נתונים :
- 4.8.2. מנכ"ל העירייה.
- 4.8.3. משרד מהנדס העיר בקריית ביאליק.
- 4.8.4. משרד משאבי אנוש.
- 4.8.5. הממונה על הבטיחות בעבודה בעירייה.
- 4.8.6. הנהלת חשבונות.
- 4.8.7. בנוסף, הביקורת הוציאה וניתחה נתונים שונים מתוך המערכת הממוחשבת.

להלן ממצאי הביקורת:

נתונים כלליים 1.

1.1. במהלך השנים 2009 ועד 2012 אירעו 128 תאונות עבודה עפ"י הפירוט

הבא:

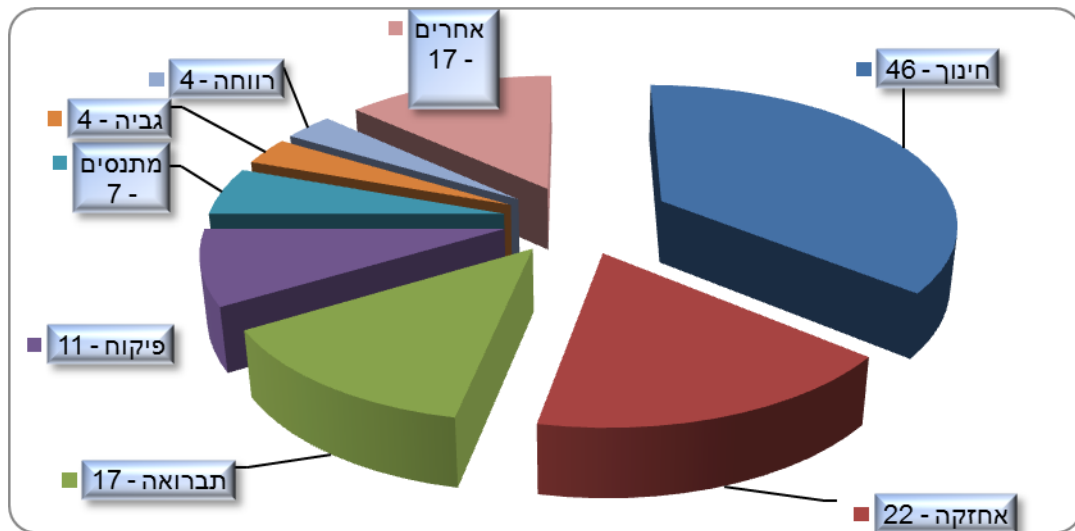
<u>שנה</u>	<u>מספר תאונות עבודה</u>
2009	29
2010	34
2011	32
2012	33
סה"כ	128

1.2. מספר תאונות העבודה ביחידות העירייה בשנים 2009 – 2012 לפי

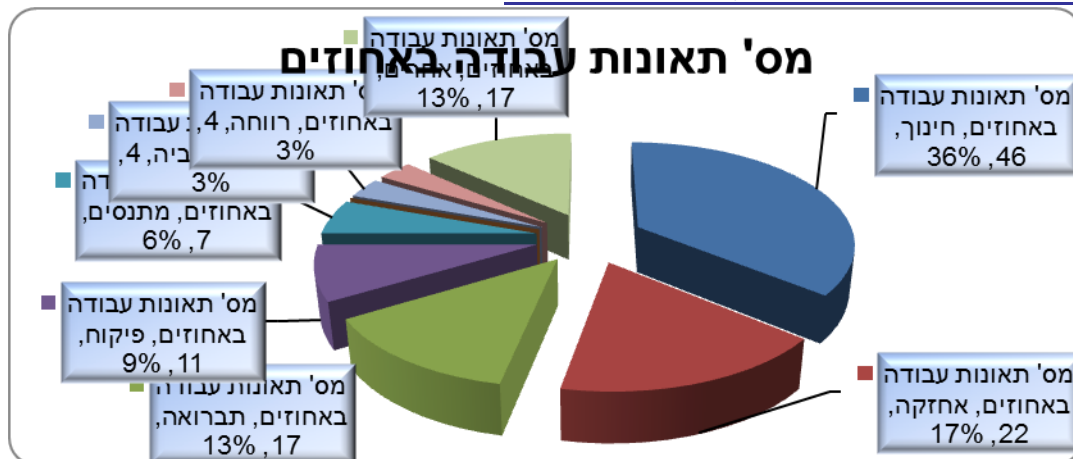
מחלקות:

<u>מחלקה</u>	<u>מס' תאונות עבודה</u>
חינוך	46
אחזקה	22
תברואה	17
פיקוח	11
מתנסים	7
גביה	4
רווחה	4
אחרים	17
סה"כ	128

התפלגות מספר תאונות העבודה לפי מחלקות

התפלגות מספר תאונות העבודה לפי אחוזים

1.3. יודגש, כי הביקורת בדקה את התפלגות התאונות עפ"י הנתונים

הרשומים במחלקת משאבי אנוש ומצאה כי בשנת 2009 אירעו 29

תאונות עבודה ובשנת 2010, 2011 ו- 2012 עלו ל- 34 תאונות, 32 ו- 33

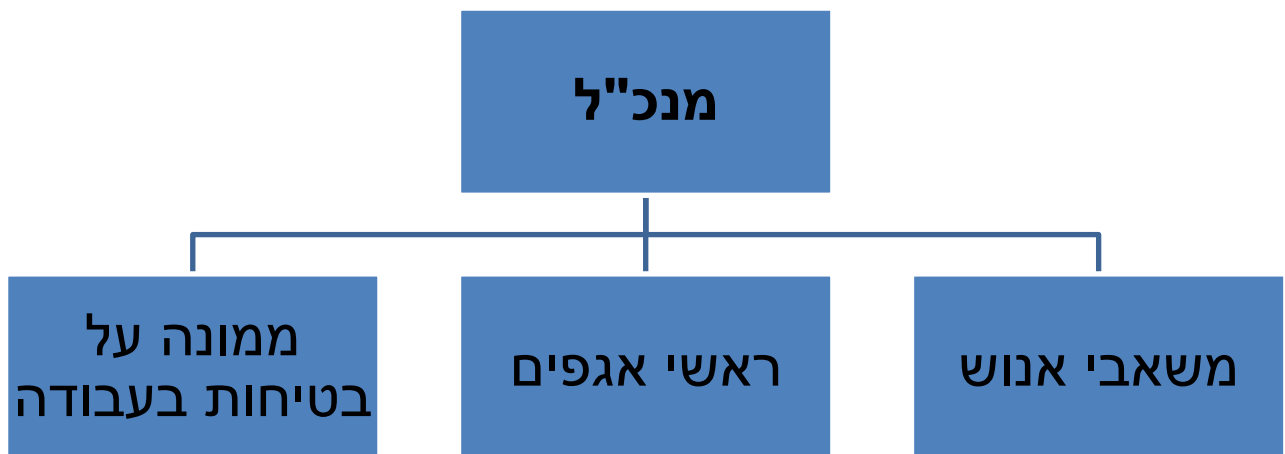
בהתאמה.

1.4. כמו כן, בהתפלגות תאונות לפי מחלקות, נמצא כי בשנים הנ"ל נפגעו

בתאונות עבודה במח' החינוך 46 עובדים שהם 36% מכלל העובדים

שנפגעו בתאונות עבודה.

- 2.1. היחידה לבטיחות על העבודה הוקמה בשנת 2000. היחידה כפופה למנכ"ל העירייה תוך התייעצות עם המהנדסים במשרד מהנדס העיר.
- 2.2. היחידה כוללת את הממונה על הבטיחות, וביחידה אין עובדים נוספים פרט לממונה על הבטיחות.
- 2.3. לצורך שירותי משרד נעזר הממונה על הבטיחות במזכירת מחסן העירייה.

מינוי

3.1. חוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד-1954, ותקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות), תשנ"ו-1996, קובעים כי במקום עבודה בו מועסקים מעל 50 עובדים חייב המעסיק למנות ממונה על הבטיחות, בעל כישורים המוגדרים בחוק. בעיריית קריית ביאליק מועסקים כ-700 עובדים, ולפיכך, חובה זו חלה עליה.

3.2. ביום 15.8.2000 אושר מינויו של מר ברוש מרדכי ע"י אגף הפיקוח על העבודה במחוז חיפה והצפון להיות ממונה על הבטיחות. אגף הפיקוח מחדש אחת לתקופה את האישור בדבר כשירות הממונה על הבטיחות לכהן בתפקידו. ב-16.11.09 חידש אגף הפיקוח על העבודה את אישור הכשירות, והוא תקף עד 31.12.12, כאמור, האישור מתחדש מידי שנה.

3.3. עפ"י תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות) התשנ"ו 1996, סעיף 1:

"בעל אישור כשרות שנתמנה בידי מעביד לממונה על הבטיחות, הגהות והבריאות העובדים במפעל (כל מקום שחלה עליו חובת מינוי ממונה על בטיחות לפי תקנה 4).

(תקנה 4 – חובת מינוי ממונה על הבטיחות – (1) מחזיק במקום עבודה שחלה עליו פקודת הבטיחות בעבודה, כולה או חלקה, ואשר מועסקים בו חמישים עובדים לפחות).

לפי סעיף 3.א. לא יינתן לאדם אישור כשרות אלא אם כן הוא אחד מאלה:

(1) בעל תואר מוכר כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה התשי"ח 1958.

(2) טכנאי או הנדסאי שרכש ניסיון של 3 שנים לפחות בעבודה במקצועו.

(3) לפי סעיף 5.א. לחוק- "מעביד ימנה לממונה על הבטיחות במפעל בעל אישור כשרות".

3.4. עפ"י אישור כשירות מאת משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה מר ברוש מרדכי כשיר לשמש כממונה על הבטיחות.

3.5. עפ"י תקנה 4 מתקנות ארגון הפיקוח על העבודה, משרד העבודה

והרווחה אישר את מינויו של מר ברוש להיות ממונה על הבטיחות.

4.1. עפ"י תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות) התשנ"ו 1996 – סעיף 10.א לחוק:

א. "מתפקידו של ממונה על הבטיחות לייעץ למעביד בכל הנוגע לחוקים, לתקנות ולתקנים בענייני בטיחות, לסייע לו ולאנשי צוות הניהול והתכנון בנוגע לבטיחות, גהות, הנדסת אנוש ובריאות תעסוקתית של העובדים במפעל ולקדם את התודעה בנושאים אלה".

א.1. לאתר במפעל מפגעי בטיחות וגהות, ולהודיע עליהם למעביד.

א.2. לוודא קיום התקני בטיחות וגהות נאותים במפעל.

א.3. לדרוש הנהגת סדרי בטיחות וגהות נאותים במפעל, בתהליכי

העבודה, במתקנים, במבנים, בציוד ובחומרים ובכל שינוי בהם.

4.2. נמצא כי במהלך התקופה המבוקרת, הממונה על הבטיחות חוזר ומדגיש

בכל ועדות הבטיחות שהתקיימו, על נושאים המצריכים טיפול בנושאי

בטיחות: החל מהנחיות בנושא הדרכות, עדכונים בנהלי עבודה,

מפגעים שנמצאו. דורש מהמנהלים לבדוק אישורים לגבי עבודה

בגובה, מבקש לשלוח עובדים לבדיקה רפואית תעסוקתית למי שעובד

עם בעלי חיים, ריסוס וביוב. מזכיר להקפיד על עבודה לפי נהלים.

כמו כן, הממונה על הבטיחות הפיץ הוראות ונהלי בטיחות בעבודה ופנה

למנהלי המחלקות שאין במחלקתם נוהלי בטיחות, לפנות לממונה על

הבטיחות ולקבלם ולפעול על-פיהם.

4.3. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי הוא הנחה את הממונה על

הבטיחות להעביר אליו העתק מכל הפרוטוקולים של ועדות הבטיחות.

- 4.4. עפ"י סעיף 10.ב. הממונה על הבטיחות מוסמך להיכנס לכל מקום במפעל שבו מועסקים עובדים, לבדוק את סידורי הבטיחות והגהות, ולנקוט בכל הפעולות הנדרשות לצורך מילוי תפקידו.
- 4.5. **נמצא כי במהלך התקופה המבוקרת (2009-2012) התריע הממונה על הבטיחות 3 פעמים על ליקויים שנמצאו:**
- **פניה למנהלי מחלקות מיום 1.11.10 בנושא עבודה עם מפוחים – הממונה על הבטיחות מתריע שעובדים נמצאו ללא בגדי עבודה וציוד מגן.**
 - **פניה למח' הוטרינרית מיום 3.7.11 בנושא מפגע בטיחות.**
 - **פניה למנהלת מח' המים מיום 3.7.11 בנושא מפגעי בטיחות.**
- 4.6. **מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי הוא הנחה את הממונה על הבטיחות להעביר אליו העתק מכל המכתבים למנהלי המחלקות בהם הוא התריע על ליקויים וזאת לצורך המשך טיפולו בנושא.**

- 5.1. כאמור, הפעילות בנושא הבטיחות מתבצעת ע"י הממונה על הבטיחות לבדו, ללא עובדים נוספים, ללא סיוע יועצים חיצוניים וללא מחשב. את שירותי המזכירות הוא מקבל ממזכירת מחסן העירייה.
- 5.2. במסגרת הפעילות בנושא בטיחות מונו 2 נציגים ביחידות העירייה לתפקיד "נאמני בטיחות" וזה, לאחר שהוכשרו בקורס בנושא. האחד עובד במחלקת אחזקה והשני עובד ביחידת קב"ט העירייה.
- 5.3. בחודש אוקטובר 2010 פנה הממונה על הבטיחות למנכ"ל העירייה בבקשה לאישור פקידה למחלקת הבטיחות, בעקבות בקשה זו ניתנה לו עזרה מצד מזכירת מחסן העירייה שמשמשת בין היתר את קצין הבטיחות בתעבורה.

- 6.1. עפ"י תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות) התשנ"ו 1996 – סעיף 4.א.10 לחוק:
- "בין תפקידיו של ממונה על הבטיחות לפעול לקיום הוראות תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), התשמ"ד 1984 ולהכנת תכנית להדרכת עובדים".
- 6.2. עפ"י חוק ארגון הפיקוח על העבודה התשי"ד-1954 – סעיף 8.ה. לחוק:
- "מידע והכשרה בטיחותית – שר העבודה והרווחה, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, יקבע בתקנות הוראות בדבר חובת המחזיק במקום עבודה לספק לעובדים בו מידע והכשרה הדרושים למניעת תאונות עבודה, או מחלות מקצוע".
- 6.3. נמצא כי הממונה על הבטיחות מבצע הדרכות אישיות בעיקר לעובדי המחסן, במשרדו. בתקופה המבוקרת קיבלו 35 עובדים הדרכות מהממונה על הבטיחות.
- 6.4. בנוסף, מתקיימות הדרכות בטיחות אחת לשנה ע"י מחלקות אחרות תוך שיתוף פעולה עם הממונה על הבטיחות בעבודה. כך נערכות השתלמויות בנושאים כגון: עזרה ראשונה, נהיגה נכונה, עבודה בגובה, נוהלי בטיחות.
- 6.5. נמצא כי הממונה על הבטיחות, חוזר ומדגיש בכל וועדות הבטיחות שהתקיימו, בפני המשתתפים לשלוח אליו עובדים שעדיין לא עברו הדרכות בטיחות, כמו כן מבקש לשלוח אליו עובדים חדשים לקבלת הדרכות בטיחות.
- 6.6. בוועדת הבטיחות הממונה על הבטיחות מציין שיש לתעד את ביצוע ההדרכות ולשמרם למעקב וביקורת אחת לשנה.
- 6.7. הביקורת מציינת כי בתקופה המבוקרת הפיץ הממונה על הבטיחות הוראות בטיחות בהדברה של צמחים / שדות, בטיחות ברעלים ובחומרי

הדברה למזיקים, וכן נוהלי בטיחות בנושאים נוהלי בגדי עבודה, כלי רכב, כלי עבודה חשמליים וידניים וכן נוהל דיווח בדבר תאונה בעבודה.

6.8. נמצא כי אף מנהל לא עבר הדרכה בנושא בטיחות בעבודה.

6.9. הביקורת ממליצה לקבוע תכנית הדרכה שנתית שתכלול הדרכות בהיקף נרחב יותר של עובדים.

6.10. הביקורת ממליצה לערוך הדרכה ממוקדת באגף החינוך ובמחלקת האחזקה, וזאת לאור ריבוי הנפגעים בתאונות עבודה במחלקות הנ"ל.

6.11. בתגובתו לדו"ח מסר הממונה על הבטיחות כי הדרכות עובדים לא אושרו על ידי ההנהלה.

6.12. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי הוא ינחה את הממונה על הבטיחות לבצע הדרכה ממוקדת לאגף החינוך וזאת על מנת לגרום לצמצום התאונות בעבודה באגף זה.

- 7.1. גודל התקציב בהכרח משפיע על היקף הפעילות. תקציב הפעולות של מערך הבטיחות העירוני כולל מספר סעיפים: שכר והוצאות טלפון.
- 7.2. נושא הדרכה והשתלמויות מתוקצב בתקציב העירייה באופן כללי ואין תקציב ייעודי להדרכה בנושא זה. כמו כן, אין תקציב לייעוץ חיצוני.
- 7.3. הביקורת בדקה את היקף הבקשות, את התקצוב בפועל ואת שיעורי ניצול התקציב. להלן פירוט:

שנה	התקציב בפועל בש"ח
2009	221,884
2010	202,620
2011	184,605
2012	164,470

- 7.4. מהנתונים עולה, שבשנים 2009 עד 2012 כל תקציב היחידה מופנה לשכר בלבד ולא קיים תקציב ייעודי לפעולות.
- 7.5. הממונה על הבטיחות בעבודה מבקש באמצעות ועדת הבטיחות הגדלת תקציב, אולם אינו מפרט מדוע הוא נזקק לכך ומהם צרכיו באם יוגדל תקציבו. כך לדוגמא במהלך אוקטובר 2009 הוגשה בקשה להגדלת תקציב בסך 48 אלף ₪ ללא פירוט. כאמור בקשה זו לא אושרה.
- 7.6. בוועדת הבטיחות מחודש ספטמבר 2010 הממונה על הבטיחות ביקש לאשר תקציב שלא אושר לו בשנת 2009 ע"ס 47 אלף ₪ לנושא בטיחות, הדרכות וציוד מגן.
- 7.7. לא נתקבלה תשובה מאף גוף מוסמך בעירייה לבקשותיו.
- 7.8. הביקורת ממליצה לשריין תקצוב ייעודי לפעולות בהיקף שיאפשר את פעילות היחידה בתחום זה. כמו כן לדעת הביקורת על הממונה על הבטיחות להגיש תכנית עבודה מקושרת תקציב למנכ"ל העירייה.

7.9. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי אין צורך לשריין תקציב ייעודי

מאחר וכל ההשתלמויות וההדרכות בעירייה מעוגנות בסעיף קורסים

והשתלמויות. עוד מציין המנכ"ל כי עד היום, כל קורס והשתלמות אותו

ביקש הממונה על הבטיחות, הוא נשלח אליו.

8.1. עפ"י תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות) התשנ"ו

1996 – סעיף 5.א.10 לחוק:

"על הממונה לוודא הכנת תכנית בטיחות ועדכונה כנדרש בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), התשמ"ד 1984".

עפ"י סעיף 8.ד.א. לחוק:

"המחזיק במקום עבודה מסוג שקבע שר העבודה והרווחה בתקנות, יכין תכנית בטיחות של מקום העבודה, תוך תקופה שקבע השר בתקנות, ויעדכנה כל אימת שהדבר יידרש עקב שינויים במקום העבודה".

עפ"י סעיף 8.ד.ב. לחוק:

"תכנית בטיחות תכלול הוראות בנושאים אלה ובנושאי בטיחות נוספים שייקבעו בתקנות:

- נוהלי הבטיחות, הגהות והבריאות התעסוקתית במקום העבודה, ונושאי התפקידים בו בתחומים אלה.
- נוהלי חירום למצבי סיכון מיוחדים ולמקרי תאונות עבודה.

8.2. נמצא כי לא קיימת תכנית בטיחות.

8.3. לדעת הביקורת על תכנית הבטיחות לכלול נושאים כגון:

סקר סיכונים, נוהל איתור מפגעים, סילוק מפגעים ומניעתם, המבנה הארגוני של מערך הבטיחות, השתלמות והדרכת עובדים בנושא בטיחות וגיהות, רשימת הציוד והחומרים החייבים בבדיקות רפואיות, רשימת העובדים החייבים בבדיקות רפואיות, נוהלי הבטיחות, הגיהות והבריאות התעסוקתיים, נוהלי הבטיחות למצב חירום, לוח זמנים לביצוע.

8.4. במהלך הביקורת (בוועדת הבטיחות מיום 31.10.12) הממונה על

הבטיחות ביקש להכין רשימת מפגעי בטיחות להכנת תכנית לסקר

סיכונים.

8.5. במהלך הביקורת (ביום 2/12/12) פנה הממונה על הבטיחות למנכ"ל

העירייה בבקשה לאישור עריכת סקר סיכונים - תכנית בטיחות על-ידי

גורם חיצוני. עד לסיום כתיבת הדו"ח טרם התקבל אישור המנכ"ל.

8.6. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי הוא מצפה מהממונה על

הבטיחות בעבודה לבצע סקר סיכונים ותכנית עבודה וזאת בהתאם

להוראות החוק.

8.7. בהתאם לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות)

התשע"ג – 2012 שאושרו באוקטובר 2012, ע"י שר התעשייה, המסחר

והתעסוקה, מר שלום שמחון, שתחולתן של תקנות אלו שמונה עשר

חודשים מיום פרסומן, קרי 18/8/2014, תכנית בטיחות תוכן על ידי אחד

מאלה בלבד :

"בעל אישור כשירות תקף לפי תקנה 4 לתקנות הממונים, ובכלל זה ממונה על הבטיחות

במקום העבודה, שעבר במסגרת שמונת ימי ההשתלמות הנדרשים בתקנה 4(ב) לאותן

תקנות, השתלמות בניהול סיכונים, לפי תכנית שאישר מפקח העבודה הראשי,

באמצעות מוסד, לרבות המוסד לבטיחות ולגיהות, שמפקח העבודה הראשי אישר לו

לקיים השתלמות כאמור; במקום עבודה בו מועסק ממונה על

הבטיחות והוא אינו מכין התכנית, תוכן התכנית בתיאום עימו והוא יאשר בחתימתו על

גבי התכנית כי קרא אותה והוא מודע לתכניה."

8.8. הביקורת ממליצה להיערך בהתאם לתקנות האמורות לעיל וכבר עתה

להכין תכנית בטיחות.

- 9.1. עפ"י חוק ארגון הפיקוח על העבודה התשי"ד-1954 – סעיף 10.א. לחוק:
 "מפעל שמעבידים בו 25 עובדים לפחות תהיה בו ועדת בטיחות המורכבת מנציגי העובדים ומנציגי המעביד שווה בשווה".
- 9.2. נמצא כי בעירייה הוקמה ועדת בטיחות ע"י הממונה על הבטיחות המורכבת מנציגי מחלקות העירייה מלבד ההנהלה, ללא שהנציגים בוועדה קיבלו כתב מינוי לכך. נציין כי הוועדה כוללת 7 חברים.
- 9.3. עוד נמצא כי הממונה על הבטיחות, שהוא חבר הוועדה, מכהן גם כמזכיר הוועדה, אחראי על כינוסה, על קביעת סדר היום, על עריכת הפרוטוקולים והפצתם.
- 9.4. עפ"י חוק ארגון הפיקוח על העבודה התשכ"א – 1960 – סעיף 5.א. לחוק:
 "על ועדת הבטיחות להתכנס לפחות 8 פעמים בשנה".
- 9.4.1. בבדיקתנו נמצא כי בשנת 2009 הוועדה התכנסה 1 פעמים.
- 9.4.2. בבדיקתנו נמצא כי בשנת 2010 הוועדה התכנסה 4 פעמים.
- 9.4.3. בבדיקתנו נמצא כי בשנת 2011 הוועדה התכנסה 3 פעמים.
- 9.4.4. בבדיקתנו נמצא כי בשנת 2012 הוועדה התכנסה 3 פעמים.
- 9.5. נמצא כי בתקופה המבוקרת הוועדה לא התכנסה בתדירות הנדרשת בחוק. הביקורת מציינת כי ביום 16.8.10 – הממונה על הבטיחות פנה למנכ"ל העירייה במכתב שעפ"י פקודת הבטיחות יש למנות ועדת בטיחות בעבודה, נציג מההנהלה ומנציגי העובדים, ושוועדה זו חייבת להיפגש 8 מפגשים בשנה.
- 9.6. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי לא התקבלה במשרדו אף פנייה או מכתב בגין אי כינוס הוועדה ומשכך הנושא לא טופל על ידו.
- 9.7. בתגובה לדו"ח הביניים מסר הממונה על הבטיחות, כי הוא ביקש במסגרת ועדת הבטיחות שקוימה ביום 8.8.12 למנות נציג מההנהלה כחבר ועדת הבטיחות ומזכיר ועדה. כמו כן, בוועדה מיום 16.11.10

ומיום 31.10.12 מבקש הממונה על הבטיחות למנות נציג מהנהלה

שיפקח וינהל את ועדת הבטיחות עפ"י פקודת הבטיחות בעבודה.

9.8. עוד נמצא, כי לא כל חברי ועדת הביקורת משתתפים בוועדות. הממונה

על הבטיחות ביקש ביום 31.10.12 (במהלך הביקורת) מהנהלת

העירייה לדרוש מחברי הועדה להיות נוכחים בישיבות ועדות

הבטיחות.

9.9. הביקורת מצאה שהפרוטוקולים מוועדות הבטיחות שהתקיימו במהלך

התקופה המבוקרת הופצו למנכ"ל, מזכיר ראש העיר, מנהלת כח אדם,

ועד העובדים, משרד התמ"ת, וכן לחברי הועדה.

9.10. לדעת הביקורת יש להקפיד על ניהול הועדה וריכוזה כנדרש ולנהל

מעקב אחר ביצוע החלטות.

9.11. עפ"י חוק ארגון הפיקוח על העבודה התשי"ד-1954 – סעיף 14 לחוק:

אלה חובותיה וסמכויותיה של ועדת הבטיחות:

9.11.1. לברר סיבותיהן ונסיבותיהן של תאונות העבודה במפעל

ולחמליץ על אמצעים למניעתן.

9.11.2. בוועדות הבטיחות שהתקיימו בתקופה המבוקרת, הממונה על

הבטיחות מבקש לקבל דיווח על כל תאונת עבודה שהיא מעל 3

ימים.

9.11.3. לעמוד על תנאי הבטיחות והגהות, להמליץ על שיפורים ולייעץ

בקביעת כללי בטיחות.

9.11.4. נמצא כי בכל ועדות הבטיחות שהתקיימו בתקופה המבוקרת,

הממונה על הבטיחות חוזר ומדגיש על חשיבות והקפדה על

עבודה לפי נהלים, בדיקת תוקף אישורים ורישיונות, לדווח על

עובדים שלא עברו בדיקות רפואיות, בדיקת תוקף ציוד וכו'.

כמו כן מבקש ממנהלי המחלקות לבדוק אם יש סיכוני

בטיחות, לבוא ולהודיע.

9.11.5. לקבל דין וחשבון מנאמני הבטיחות, לבקר ולתאם את פעולותיהם.

הביקורת לא מצאה כי קיימת פעילות כלשהי של נאמני בטיחות.

9.11.6. להילוות למפקח עבודה בביקוריו במפעל.

9.12. עפ"י סעיף 16.א. לחוק הנ"ל – ועדת בטיחות רשאית להמליץ לפני המעביד על אמצעים משמעתיים נגד עובד שאינו מקיים כללי בטיחות, מפורשים או מקובלים ומעביד רשאי לנקוט באמצעים שהומלץ עליהם ובכללם אמצעים אלה:

א. ניכוי משכרו – אך לא יותר משכר שבוע.

ב. הפסקת עבודתו עד שבועיים ימים.

ג. במקרים מיוחדים – העברה לתפקיד מתאים אחר שמידת הסיכון בו קטנה יותר, ובאין אפשרות של העברה – פיטורין.

9.13. **נמצא כי בוועדות הבטיחות שהתנהלו בתקופה המבוקרת, צוין באופן כללי ביותר, כי יש עובדים (לא ציין שמות) שאינם עובדים עפ"י הנהלים, כגון: עובדים שנמצאו עובדים ללא בגדי עבודה, עובדים שעובדים בכלי עבודה שלא הוסמכו עליהם.**

9.14. **הממונה על הבטיחות מבקש להנחות את העובדים לעבוד לפי נהלים, מפנה את העובדים לנהלים הנמצאים על לוחות המודעות ובמשרד הממונה על הבטיחות, אך לא העביר את פרטי העובדים לגורמים הרלוונטיים בעירייה על-מנת שיינקטו אמצעים משמעתיים כנגד עובדים אלו.**

10.1. אלה חובותיו וסמכויותיו של נאמן בטיחות:

- א. לעמוד על תנאי הבטיחות והגהות ולפעול למען שיפורם.
- ב. להדריך את העובדים ולייעץ להם בכל הנוגע לשיפור הבטיחות והגהות.
- ג. להודיע בכתב למעביד או לבא כוחו על ליקויים בשטח הבטיחות והגהות.
- ד. לעיין בכל פנקס, תעודה, דין וחשבון או כל מסמך אחר הנוגעים לבטיחות ולגהות שחובה לנהל.
- ה. להלוות למפקח עבודה בביקוריו במפעל.

10.2. **העירייה הכשירה 2 נאמני בטיחות.**

10.3. **במהלך הביקורת, בוועדת הבטיחות (מיום 31.10.12) הממונה על**

הבטיחות מבקש למנות נאמן בטיחות נוסף.

10.4. **עפ"י המסמכים שנבדקו בביקורת, לא נמצא כי נאמני הבטיחות ביצעו**

את עבודתם כמוגדר לנאמני בטיחות.

10.5. **הביקורת ממליצה להכשיר נאמני בטיחות נוספים, כך שבכל מחלקה**

יהיה נאמן בטיחות.

11.1. עפ"י תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות) התשנ"ו

1996 – סעיף 7.א.10 לחוק:

"על הממונה לברר סיבותיהן ונסיבותיהן של תאונות עבודה ומחלות מקצוע במגמה להפיק לקחים, לערוך בכתב ממצאים ומסקנות הבירורים ולהציע למעביד צעדים מתאימים למניעת הישנות התאונות, לוודא הדרכת העובדים באשר לנסיבות התאונות ומחלות מקצוע והלקחים שהופקו".

11.2. לפי סעיף 8.א.10 לחוק:

"על הממונה לרכז את כל המידע והתיעוד הקשור לתאונות עבודה מחלות מקצוע שאירעו במפעל".

11.3. בחוברת נהלי בטיחות שהוצאה ע"י הממונה על הבטיחות, קיים פרק

בנושא "נוהל דיוח בדבר תאונה בעבודה".

11.4. לשאלת הביקורת כיצד מתקבלים הנתונים על תאונות עבודה, מסר

הממונה על הבטיחות כי לא מועבר אליו דיווח על תאונות עבודה.

11.5. בעת קיומן של ועדות הבטיחות, הממונה על הבטיחות מדווח על שליחת

נוהל עבודה בנושא תאונות עבודה, ומבקש לקבל דיווח על תאונות עבודה

שהיא מעל ל- 3 ימים, כמו כן מדגיש, כי תאונה שהיא מעל 3 ימים יש

חובה במילוי דו"ח.

11.6. לאור הממצאים שהביקורת מצאה ומהנתונים שהתקבלו ממשרד

משאבי אנוש, בתקופה המבוקרת אירעו 128 תאונות עבודה (ראה

פירוט בסעיף 1, נתונים כלליים).

11.6.1. 46 תאונות עבודה (36%), אירעו לעובדים מאגף החינוך.

11.6.2. 10 מהתאונות הנ"ל אירעו בזמן העלאת והורדת נוסעים בליווי

בהסעות.

11.6.3. הביקורת ממליצה לבצע הדרכות בנושא זה למלוות בהסעות על

מנת לצמצם את תאונות העבודה בתחום זה.

מהתאונות הנ"ל נגרמו כתוצאה מנפילה של העובדים בזמן

עבודתם.

11.7. חשיבות הדיווחים ברורה ויש לדאוג, כי כל הדיווחים על תאונות עבודה

יועברו באופן שוטף ותוך זמן קצר אל הממונה על הבטיחות כנדרש

בנוהל דיווח בדבר תאונה בעבודה.

11.8. עפ"י פקודת העיריות (נוסח חדש) ובפרט סעיף 241 העוסק במלאכות

מסוכנות :

"תסוג ותסדיר העירייה כל מלאכה או עסק העלולים להזיק לבריאות הציבור או

להיות מקור סכנה לציבור, או שמבחינה אחרת של טובת הציבור ראוי הוא להסדירם.

11.9. עפ"י תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות) התשנ"ו

1996 – סעיף 9.א.10 לחוק :

"על הממונה להכין הוראות בטיחות וגהות ותמצית בכתב של מידע על הסיכונים

בעבודה, פרסומן ועדכון. להשגיח על ביצוע הוראות בטיחות וגהות ולדווח למעביד

על כל מקרה של הפרתן".

11.10. עפ"י תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות) התשנ"ו

1996 – סעיף 16.א.10 לחוק :

"על הממונה להורות על הפסקת העבודה כאשר נשקפת סכנה מיידית לחייו או

בריאותו של עובד, ולדווח על כך מיד למעביד או לנציגו במקום העבודה".

11.11. לאורך התקופה המבוקרת נמצאו 2 מכתבים בהם התריע הממונה על

הבטיחות על מפגעים מסוכנים בעת סיורים בשטח כגון: קו מתח נמוך

שחוצה כביש, סיכון לסרטן מגג אסבסט, הימצאות מיכל גז גדול

במחסן. (בפניות אלה למנהלי מח' שונים מכותבים בין היתר מנכ"ל

העירייה ומזכיר ראש העיר), לא ידוע אם מפגעים אלו טופלו.

11.12. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי גג האסבסט יפורק במסגרת

פינוי המחסנים.

12.1. עפ"י תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות) התשנ"ו

1996

סעיף 10.א.14 לחוק:

"על הממונה לקבוע הסדרים שיבטיחו תנאי בטיחות וגהות נאותים בהעסקתם

של קבלני חוץ".

12.2. **נוהל בטיחות קבלני חוץ נכתב במהלך הביקורת.**

12.3. **עוד עולה כי לא קיים שיתוף פעולה בין משרד מהנדס העיר ובין**

הממונה על הבטיחות בתחום זה. ממשרד מהנדס העיר נמסר כי

הוראות בטיחות עם קבלני חוץ מופיעות בכל מכרז ומכרז עליו חותמים

הן העירייה והן קבלני החוץ.

12.4. **עפ"י מסמכים שנמסרו ביקורת, נמצא כי הממונה על הבטיחות פנה אל**

מנכ"ל העירייה באוקטובר 2009 בהודעה כי על-פי דרישת משרד

התמ"ת, קבלני החוץ חייבים לעבוד עפ"י פקודת בטיחות בעבודה

ועליהם לפנות לממונה על הבטיחות לפני תחילת עבודתם.

13.1. עפ"י תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות) התשנ"ו

1996, סעיף 10.א.11 לחוק :

"על הממונה לוודא ביצוע ביקורת ומעקב על המצב התקין של התקני בטיחות וגהות, ציוד מגן אישי, של כלי עבודה ושל ציוד החייב בדיקות תקופתיות על פי דין, על פי הוראות היצרן ולפי כללי מקצוע מקובלים".

13.2. לדברי הממונה על הבטיחות בעבודה ציוד החייב בבדיקות תקופתיות

נבדק.

13.3. במהלך הביקורת (20/11/12) בוצעה ביקורת של מכונות הרמה

ואביזריהן.

13.4. מפרוטוקולים של ועדת הבטיחות עולה כי הממונה על הבטיחות מבקש

מחברי הוועדה לבצע בדיקת תוקף ציוד ושאין להשתמש בכלים ללא

בדיקות תקופתיות.

נושא הבטיחות מעוגן במערכת נרחבת של חוקים, תקנות ונהלים. העירייה, כמעסיקה של כ- 700 עובדים, מחויבת להקפיד על יישומם. בשנת 2000 מינתה העירייה "ממונה על הבטיחות", שתפקידו לפקח על קיום חוקי ונוהלי הבטיחות, לאתר מפגעים בטיחותיים, להקנות ידע לעובדים בתחום הבטיחות ועוד, וזה, במטרה לצמצם עד למינימום תופעות של תאונות עבודה. הביקורת נערכה במטרה לבחון את תפקוד מערך בטיחות העובדים העירוני על היבטיו השונים. הביקורת התרשמה ממקצועיותו של הממונה על הבטיחות, ממחויבותו הרבה לנושא ומפעולותיו לקידום המודעות לחשיבות הבטיחות בקרב מנהלי העירייה ועובדיה. הביקורת מציינת בחיוב את שיתוף הפעולה ואת הנכונות לתיקון ליקויים כבר במהלך הביקורת.

להלן עיקר הממצאים וההמלצות:

1. מבוא

1.1. מטרת הביקורת שנערכה בחודשים ספטמבר 2012 עד מרץ 2013 ושבדקה את השנים 2009-2012 (להלן: התקופה המבוקרת) הייתה להגביר את החשיבות בנושא בטיחות בעבודה, פגיעות ותאונות העלולות לפגוע הן בעובד והן בסביבת העבודה שלו. כמו כן, לבדוק ולבחון את אופן הטיפול והפעילות של גורמי העירייה בנושא הבטיחות העירוני. להצביע על ליקויים במידה וקיימים ולהמליץ על דרכים לפתרון מתוך כוונה לשפר את המצב הקיים ולמנוע הישנותם של מקרים דומים.

1.2. הביקורת בדקה את נושא מערך הבטיחות העירוני בעיריית קריית ביאליק, לרבות הנושאים הבאים: כתב מינוי לממונה, תפקידים וסמכויות, כח אדם, תכנית הדרכה והשתלמויות, תקצוב, תכנית בטיחות, קיום ועדת הבטיחות, פעילות נאמני בטיחות, תאונות עבודה, נוהל בטיחות קבלני חוץ, בדיקת תקינות ציוד.

1.3. במהלך השנים 2009 ועד 2012 (התקופה המבוקרת) אירעו בעיריית קריית ביאליק 128 תאונות עבודה (כ- 30 בשנה), עפ"י הפירוט הבא:

אגף החינוך (46 תאונות עבודה), אחזקה (22), תברואה (17), פיקוח (11), מתנסים (7), גביה (4), רווחה (4), מחלקות אחרות (17).

2. מבנה ארגוני (פרק 2)

2.1. היחידה לבטיחות על העבודה הוקמה בשנת 2000. היחידה כפופה למנכ"ל העירייה תוך התייעצות עם המהנדסים במשרד מהנדס העיר. היחידה כוללת את הממונה על הבטיחות, וביחידה אין עובדים נוספים פרט לממונה על הבטיחות. לצורך שירותי משרד נעזר הממונה על הבטיחות במזכירת מחסן העירייה.

3. הממונה על הבטיחות (פרקים 3-5)

- 3.1. מינוי – ב-15.8.00 מונה עובד לתפקיד הממונה על הבטיחות, בנוסף ברשותו תעודת כשירות מאגף הפיקוח על העבודה ושתקפה עד 31.12.12 והמתחדשת מדי שנה.
- 3.2. כפיפות – הממונה על הבטיחות כפוף למנכ"ל העירייה.
- 3.3. כח-אדם – הפעילות בנושא הבטיחות מתבצעת ע"י הממונה על הבטיחות ללא עובדים נוספים.
- 3.4. תפקידים וסמכויות – הממונה על הבטיחות הפיץ הוראות ונהלי בטיחות בעבודה, חוזר ומדגיש בכל ועדות הבטיחות שהתקיימו על הנושאים המצריכים טיפול בנושאי הבטיחות. במהלך התקופה המבוקרת הממונה על הבטיחות התריע על ליקויים ומפגעי בטיחות.

4.1. הממונה על הבטיחות מבצע הדרכות אישיות בעיקר לעובדי המחסן, במשרדו. בתקופה המבוקרת קיבלו 35 עובדים הדרכות מהממונה על הבטיחות. בנוסף, מתקיימות הדרכות בטיחות אחת לשנה ע"י מחלקות אחרות תוך שיתוף פעולה עם הממונה על הבטיחות בעבודה. כך נערכות השתלמויות בנושאים כגון: עזרה ראשונה, נהיגה נכונה, עבודה בגובה, נוהלי בטיחות.

4.2. הממונה על הבטיחות, חוזר ומדגיש בכל וועדות הבטיחות שהתקיימו, בפני המשתתפים לשלוח אליו עובדים שעדיין לא עברו הדרכות בטיחות, כמו כן מבקש לשלוח אליו עובדים חדשים לקבלת הדרכות בטיחות.

4.3. בוועדת הבטיחות הממונה על הבטיחות מציין שיש לתעד את ביצוע ההדרכות ולשמרם למעקב וביקורת אחת לשנה.

4.4. הביקורת מציינת כי בתקופה המבוקרת הפיץ הממונה על הבטיחות הוראות בטיחות בהדברה של צמחים / שדות, בטיחות ברעלים ובחומרי הדברה למזיקים, וכן נוהלי בטיחות בנושאים נוהלי בגדי עבודה, כלי רכב, כלי עבודה חשמליים וידניים.

4.5. נמצא כי אף מנהל לא עבר הדרכה בנושא בטיחות בעבודה.

4.6. הביקורת ממליצה לקבוע תכנית הדרכה שנתית שתכלול הדרכות בהיקף נרחב יותר של עובדים.

4.7. הוראות ונהלים – לדעת הביקורת, על הממונה על הבטיחות לא להסתפק בהפצת ההוראות והנהלים ועליו לוודא אחת לתקופה כי ההוראות אכן ידועות לעובדים ולמנהלים, וכי בוצע ריענון נהלים וכי ההוראות והנהלים מצויים בכל יחידה, מסודר ומכיל את כל הנהלים שהופצו.

4.8. נוהל בטיחות בהעסקת קבלני חוץ – הביקורת מציינת בחיוב את הוצאתו של הנוהל במהלך הביקורת.

4.9. תכנית הדרכה והשתלמויות לעובדים – על אף שהממונה על הבטיחות דואג להעביר הדרכות בנושא בטיחות על ידו, וגם שמתבצעות הדרכות

לכלל העובדים ע"י גורמי חוץ, מומלץ להכין תכנית הדרכה מסודרת, כולל רישום של כלל העובדים ולפעול לביצועה.

4.10. הדרכה ממוקדת – לאור ריבוי הנפגעים בתאונות עבודה באגף החינוך ובמחלקת האחזקה, לפי הנתונים, מומלץ לרענן ולבצע הדרכות במחלקות אשר שיעור הנפגעים היה גדול בנושא נהלי בטיחות בעבודה. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי הוא ינחה את הממונה על הבטיחות לבצע הדרכה ממוקדת לאגף החינוך וזאת על מנת לגרום לצמצום התאונות בעבודה באגף זה.

5. תיקצוב נושאי בטיחות (פרק 7)

5.1. הממונה על הבטיחות בעבודה מבקש באמצעות ועדת הבטיחות הגדלת תקציב, אולם אינו מפרט מדוע הוא נזקק לכך ומהם צרכיו באם יוגדל תקציבו. כך לדוגמא במהלך אוקטובר 2009 הוגשה בקשה להגדלת תקציב בסך 48 אלף ₪ ללא פירוט. כאמור בקשה זו לא אושרה.

5.2. בוועדת הבטיחות מחודש ספטמבר 2010 הממונה על הבטיחות ביקש לאשר תקציב שלא אושר לו בשנת 2009 ע"ס 47 אלף ₪ לנושא בטיחות, הדרכות וציוד מגן. לא נתקבלה תשובה מאף גוף מוסמך בעירייה לבקשותיו.

5.3. הביקורת ממליצה לשריין תקצוב ייעודי לפעולות בהיקף שיאפשר את פעילות היחידה בתחום זה. כמו כן לדעת הביקורת, על הממונה על הבטיחות להגיש תכנית עבודה מקושרת תקציב למנכ"ל העירייה.

5.4. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי אין צורך לשריין תקציב ייעודי מאחר וכל ההשתלמויות וההדרכות בעירייה מעוגנות בסעיף קורסים והשתלמויות. עוד מציין המנכ"ל כי עד היום, כל קורס והשתלמות אותו ביקש הממונה על הבטיחות, הוא נשלח אליו.

6. תכנית בטיחות (פרק 8)

6.1. לא קיימת תכנית בטיחות. לדעת הביקורת התכנית תכלול את הנושאים הבאים: סקר סיכונים, נוהל איתור מפגעים, סילוק מפגעים ומניעתם,

המבנה הארגוני של מערך הבטיחות, השתלמות והדרכת עובדים בנושא בטיחות וגיהות, רשימת הציווד והחומרים החייבים בבדיקות רפואיות, רשימת העובדים החייבים בבדיקות רפואיות, נוהלי הבטיחות, הגיהות והבריאות התעסוקתיים, נוהלי הבטיחות למצב חירום, לוח זמנים לביצוע.

6.2. יצוין, כי במהלך הביקורת הממונה על הבטיחות ביקש להכין רשימת מפגעי בטיחות כדי להכין תכנית לסקר סיכונים.

6.3. במהלך הביקורת פנה הממונה על הבטיחות למנכ"ל העירייה לאשר עריכת תכנית בטיחות – סקר סיכונים ע"י גורם חיצוני, עד לסיום כתיבת הדו"ח טרם התקבל אישור המנכ"ל.

6.4. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי הוא מצפה מהממונה על הבטיחות בעבודה לבצע סקר סיכונים ותכנית עבודה וזאת בהתאם להוראות החוק.

6.5. הביקורת ממליצה להיערך בהתאם לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות) התשע"ג – 2012, שתחולתן 18/8/2014 וכבר עתה להכין תכנית בטיחות בהתאם.

- 7.1. הרכב הועדה – נמצא כי בעירייה הוקמה ועדת בטיחות ע"י הממונה על הבטיחות המורכבת מנציגי מחלקות העירייה מלבד ההנהלה, ללא שהנציגים בוועדה קיבלו כתב מינוי לכך. נציין כי הוועדה כוללת 7 חברים. עוד נמצא כי הממונה על הבטיחות שהוא חבר הוועדה, מכהן גם כמזכיר הוועדה, אחראי על כינוסה, על קביעת סדר היום, על עריכת הפרוטוקולים והפצתם.
- 7.2. התכנסות הועדה – נמצא כי בתקופה המבוקרת הוועדה לא התכנסה בתדירות הנדרשת בחוק. הביקורת מציינת כי ביום 16.8.10 – הממונה על הבטיחות פנה למנכ"ל העירייה במכתב שעפ"י פקודת הבטיחות יש למנות ועדת בטיחות בעבודה, נציג מההנהלה ומנציגי העובדים, ושוועדה זו חייבת להיפגש 8 מפגשים בשנה.
- 7.3. הנושאים שבטיפול הועדה – הועדה אינה דנה בנושאים שונים, שעפ"י החוק עליה לדון בהם, כגון: תאונות עבודה, דיווחי נאמני בטיחות, הפעלת אמצעי משמעת ועוד. מומלץ שהממונה על הבטיחות ישלב, בין הנושאים שהוא מעלה לדיון, גם נושאים שחובת הועדה לדון בהם עפ"י חוק.
- 7.4. מעקב אחר תיקון הליקויים – על הועדה לנהל מעקב על הטיפול בליקויים שהועלו בוועדות הבטיחות, ועל מפגעי בטיחות שנמצאו. מומלץ להגדיר נוהל עבודה שיטתי של מעקב אחר תיקון הליקויים, כולל הוצאת תזכורות באופן שוטף. מומלץ להיעזר בתוכנת מחשב לשם ביצוע המעקב.
- 7.5. מנכ"ל העירייה בתגובתו לדו"ח מסר כי לא התקבלה במשרדו אף פנייה או מכתב בגין אי כינוס הוועדה ומשכך הנושא לא טופל על ידו.

8. נאמני בטיחות (פרק 10)

- 8.1. בעירייה מונו 2 נאמני בטיחות.
- 8.2. במהלך הביקורת הממונה על הבטיחות ביקש למנות נאמן בטיחות נוסף.
- 8.3. לא נמצאו דיווחים בכתב של נאמני הבטיחות. וכן מומלץ להגדיר את תהליכי העבודה והדיווח של נאמני הבטיחות בנוהל, שיובא לידיעת כל נאמני הבטיחות והמנהלים הממונים עליהם.
- 8.4. הביקורת ממליצה להכשיר נאמני בטיחות נוספים, כך שבכל מחלקה יהיה נאמן בטיחות.

9. תאונות עבודה (פרק 11)

- 9.1. במהלך השנים 2009 ועד 2012 (התקופה המבוקרת) אירעו בעיריית קריית ביאליק 128 תאונות עבודה (כ- 30 בשנה), עפ"י הפירוט הבא:
- אגף החינוך (46 תאונות עבודה), אחזקה (22), תברואה (17), פיקוח (11), מתנסים (7), גביה (4), רווחה (4), מחלקות אחרות (17).
- 9.2. לא הועברו דיווחים לממונה על הבטיחות על תאונות העבודה ממחלקת משאבי אנוש ולפיכך לא מיושם נוהל "דיווח בדבר תאונה בעבודה".
- 9.3. לדעת הביקורת מומלץ לבצע הדרכה בנושא בטיחות בעבודה בקרב המלוות בהסעות באגף החינוך ועובדי האחזקה, על מנת לצמצם ולהפחית את מספר תאונות העבודה באגף זה.

10. נוהל בטיחות קבלני חוץ (פרק 12)

- 10.1. נוהל בטיחות קבלני חוץ נכתב במהלך הביקורת.

11. בדיקת ציוד (פרק 13)

- 11.1. במהלך הביקורת (20/11/12) בוצעה ביקורת של מכוונות הרמה ואביזריהן.
- 11.2. יש לוודא ביצוע ביקורת ומעקב על מצב תקין של התקני בטיחות וגהות, ציוד מגן אישי, של כלי עבודה ושל ציוד החייב בדיקות תקופתיות על פי

הוראות היצרן.